

**Forvaltningsstyret for
Trillemarka-Rollagsfjell
naturreservat**

PROTOKOLL

Utvalg: Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell Naturreservat
Møtested: Lampeland Hotell
Dato: Tirsdag 6. desember 2022
Tidspunkt: Kl. 17.00-20.00

Rollag, 07.12.2022

Hege Jaren
Sekretær

Kl. 17.00-18.00 Middag
Kl. 18.00-20.00 Styremøte og arbeidsmøte

Saker:

Sak 7/2022	Referatsaker og delegerte saker
Sak 8/2022	Driftsbudsjett Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell NR 2023
Sak 9/2022	Tiltaksplan og planleggingsmøte for 2023
Sak 10/2022	Søknad om bidrag til oppsetting av kulturminneskilt, Sigdal Museums Venner med Historielag
Sak 11/2022	Søknad om tillatelse til rydding av vegetasjon ved damanlegg, Sigdal Museums Venner med Historielag

Orienteringer og diverse

- SNO lokalt, ny ansatt
- Laktervedvegen i Rollag
- Kulturminner, samarbeid med kommune og Fylkeskommune
- Madonnatelleren
- Omlegging av skiløype ved Storvatnet, samkjøring med sti- og løypeplan Sigdal
- «Trillemarkasenteret», status
- Nytt utvida vern på gang

**Forvaltningsstyret for
Trillemarka-Rollagsfjell
naturreservat**

Sak 7/2022 Referatsaker og delegerte saker

Referatsaker (R)

R 1/2022 Rammer og opplegg for Statsforvalteren og verneområdestyrer – innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder, naturrestaurering og SNO-ressurser i verneområder – 2023, Miljødirektoratet 02.11.2021

Delegerte saker (D)

D 1/2022 Motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftlinje i Trillemarka-Rollagsfjell NR, Statnett SF – 2022/32479 innvilget
D 2/2022 Transport med snøscooter til seter, Nerid Kongsjorden – 2022/32534 innvilget
D 3/2022 Transport med snøscooter til seter, Gerd Pålerud – 2022/33841 innvilget
D 4/2022 Transport med snøscooter til hytte, Åsmund Traaen – 2022/14827 innvilget

Alle saker som er behandlet etter verneforskriften legges fortløpende inn på www.miljovedtak.no

Sak 8/2022 Driftsbudsjett Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell NR 2023

Bakgrunn

Miljødirektoratet informerer i brev datert 02.11.2022 rammer og opplegg for Statsforvalteren og verneområdestyrer for 2023. Verneområdestyrene melder inn ønske om driftsmidler over post 1420.21 i Elektronisk Søknadssenter (ESS) innen 10. januar 2023. Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat setter med bakgrunn i dette opp et budsjett som viser forventet ressursbruk til drift av styret for 2023.

Vurderinger

Forslag til budsjett er basert på erfaringer og regnskapet fra foregående år, og er vurdert ut fra det nivået som er realistisk sett i forhold til de erfaringene vi har med reiseutgifter, saksmengde og møteaktivitet. Forvaltningsstyrets møteaktivitet ligger erfaringsmessig på 4-5 møter og 1-2 befaringer pr. år i tillegg til nasjonal eller regional konferanse der styrene er invitert.

Honorar og utgifter i forbindelse med møter/befaringer for 2023 anslås ut fra erfaringer fra tidligere møteintervall til kr. 100.000,-. Utgifter knyttet til deltakelse på Nasjonalparkkonferanse og/eller regional samling eller studietur for styret anslås til kr. 60.000,-.

Arbeidet med besøksstrategi har ligget litt på vent i påvente av faglig godkjenning fra Miljødirektoratet. Vi tar tak i dette igjen på nyåret, men regner ikke med utgifter utover administrativ innsats knyttet til dette arbeidet i 2023.

Forslag til vedtak

Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat vedtar følgende driftsbudsjett for 2023:

Drift av forvaltningsstyret	160 000,-
Forvaltnings-/skjøtselsplaner	0,-

Driftsbudsjettet legger opp til et aktivitetsnivå for styret som tidligere år med høyde for ekstra utgifter knyttet til deltakelse på konferanser, studietur og befaringer knyttet til saksbehandling og tiltak i verneområdet.

Vedtak

Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat vedtar følgende driftsbudsjett for 2023:

<i>Drift av forvaltningsstyret</i>	<i>160 000,-</i>
<i>Forvaltnings-/skjøtselsplaner</i>	<i>0,-</i>

Driftsbudsjettet legger opp til et aktivitetsnivå for styret som tidligere år med høyde for ekstra utgifter knyttet til deltakelse på konferanser, studietur og befaringer knyttet til saksbehandling og tiltak i verneområdet.

**Forvaltningsstyret for
Trillemarka-Rollagsfjell
naturreservat**

Sak 9/2022 Tiltaksplan og planleggingsmøte for 2023

Bakgrunn

Planleggingsmøter er en formalisert prosess mellom forvaltningsmyndigheten for verneområdene og Statens naturoppsyn (SNO) lokalt. Prosessen har til hensikt å sikre god dialog og forutsigbarhet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak. Planleggingsmøtet er en arena for rapportering fra SNO lokalt, drøfting av status, utfordringer og tiltaksbehov.

Planleggingsmøtet gjennomføres som en dialog mellom forvaltningsstyret og SNO lokalt og omfatter:

1. Status for gjennomførte tiltak, Årsrapport fra SNO i 2022
2. Innspill til prioritering av personalressurser fra SNO-personell og deres tjenesteytere
3. Tiltaksplan for 2023 og innmelding av behov for midler til tiltak

SNO-stillingen knyttet til Trillemarka-Rollagsfjell NR som ble lyst ut med søknadsfrist 4. september er nå besatt, og ny SNO-ansatt vil være tilgjengelig 1. februar 2023. Vi har ikke fått årsrapport fra SNO for 2022, og planleggingsmøtet gjennomføres uten SNO til stede. Innspill om behov for bistand fra SNO baseres på erfaringer og tidligere dialog med SNO.

For å få en oversikt over behovet for tiltak utarbeider forvaltningsstyret en årlig tiltaksplan. Forslag til tiltak baseres på innspill fra brukerinteresser/grunneiere samt tiltak som SNO og forvalter i samråd vurderer som aktuelle ut fra erfaringer i området. Forvaltningsstyret vurderer og prioriterer tiltakene i møtet, og kan legge inn nye tiltak eller fjerne tiltak de mener ikke bør prioriteres. Styret kan også komme med innspill til prioriteringer innenfor SNO sine oppgaver (SNO-ressurs).

Frist for innmelding av behov for midler til tiltak i verneområdene gjennom Elektronisk søknadssenter (ESS) og for bestilling av SNO-ressurs er 10. januar 2023.

Vurderinger

Gjennomførte tiltak i tråd med tiltaksplan og søknad om midler for 2022

1. Ferdsestelleren ble flyttet til øvre del av Madonnastien, og har vært i drift inneværende år
2. Supplerende klopplegging langs stien til Bufjellnatten for å utbedre slitasje/erosjon
3. Utbedring/utvidelse av P-plass ved Fugleleiken

Innspill om ønsket SNO-ressurs 2023

Videreføres som tidligere med fokus på verneverdier, rovfugllokalteter og spillplasser.

Kjerneoppgavene til SNO (kontroll, veiledning og ivaretagelse av miljøverdier) er løpende oppgaver, og er derfor ikke med på lista over ønsket SNO-ressurs.

1. Oppfølging av tiltak som er meldt inn og/eller bevilget midler til gjennom ESS (arbeid med ferdsesteller)
2. Registrere og kartfeste rovfugllokalteter, hekkeplasser for sårbare fugler og spillplasser. Vekt på kongeørn/fiskeørn
3. Registrere forekomst av fremmede arter
4. Kontroll av verneskilt og verneplakater/hovedplakater ved innfartsveiene, registrere behov for utskifting

Tiltaksplan og behov for midler til tiltak 2023

Vi har ikke fått konkrete innspill om tilretteleggingstiltak for kommende sesong, men vi er kjent med at det er behov for å skifte ut en del av hovedplakatene ved innfartsveiene til verneområdet. Planen er å samkjøre dette med å implementere ny merkevare med oppdatert kart og informasjon på alle plakatene. Vi har hatt 3 utvidelser av verneområdet gjennom ordningen frivillig vern siden 2018, og det er nå kommet forslag til en ny utvidelse som trolig ikke blir avklart før i 2024. Vi starter arbeidet med nye plakater, men legger ikke opp til ferdigstilling og opptrykk med nytt kart før vi vet status på en eventuell ny utvidelse, og søker derfor ikke om midler til dette tiltaket før i 2024.

Ferdsestelleren ved Madonnastien ble flyttet til øverste del av stien våren 2022, og vi ser nå at det er en del mindre registreringer. Det er mulig at flere går runden langs stien uten å ta turen helt opp. Vi bør derfor gjøre en ny vurdering av plassering i løpet av 2023, men det er viktig å melde inn at vi vil beholde telleren.

**Forvaltningsstyret for
Trillemarka-Rollagsfjell
naturreservat**

Nr	Tiltak	Ansvar/kontakt	Beskrivelse	Kostnad	År
1	Ferdsesteller	SNO	Beholde ferdselsteller for kartlegging av ferdsel langs Madonnastien		2023
2	Verneplakater	Forvaltningsmyndighet	Starte arbeidet med nye hovedplakater/verneplakater med oppdatert info og kart ved alle innfartsveier/infopunkt		2023
3	Besøksstrategi	Forvaltningsmyndighet	Ferdigstille/endelig godkjenning		2023

Forslag til vedtak

Forslag til tiltaksplan og innspill om ønsket SNO-ressurs legges fram for drøfting i møtet.

Vedtak

Tiltaksplan og behov for midler til tiltak 2023

Nr	Tiltak	Ansvar/kontakt	Beskrivelse	Kostnad	År
1	Ferdsesteller	SNO	Beholde ferdselsteller for kartlegging av ferdsel langs Madonnastien		2023
2	Verneplakater	Forvaltningsmyndighet	Starte arbeidet med nye hovedplakater/verneplakater med oppdatert info og kart ved alle innfartsveier/infopunkt		2023
3	Besøksstrategi	Forvaltningsmyndighet	Ferdigstille/endelig godkjenning		2023

Innspill om ønsket SNO-ressurs 2023

Videreføres som tidligere med fokus på verneverdier, rovfugllokaliteter og spillplasser. Forventet tidsbruk (dagsverk) i parentes. Kjerneoppgavene til SNO (kontroll, veiledning og ivaretagelse av miljøverdier) er løpende oppgaver, og er derfor ikke med på lista over ønsket SNO-ressurs. Det må påregnes noe ekstra tid for ny SNO-ansatt for å gjøre seg kjent i området, men dette antas å kunne inngå både i kjerneoppgavene til SNO og arbeid knyttet til innspill om ønsket om SNO-ressurs fra forvaltningsstyret.

1. Oppfølging av tiltak som er meldt inn og/eller bevilget midler til gjennom ESS (8)
2. Registrere og kartfeste rovfugllokaliteter, hekkeplasser for sårbare fugler og spillplasser. Vekt på kongeørn/fiskeørn (6)
3. Registrere forekomst av fremmede arter (2)
4. Kontroll av verneskilt og verneplakater/hovedplakater ved innfartsveiene, registrere behov for utskifting (2)

**Forvaltningsstyret for
Trillemarka-Rollagsfjell
naturreservat**

Sak 10/2022 Søknad om bidrag til oppsetting av kulturminneskilt, Sigdal Museums Venner med Historielag

Bakgrunn

Forvaltningsstyret innvilget i sak 5/2022 søknad fra Sigdal Museums Venner med Historielag om tillatelse til oppsetting av skilt med informasjon om brøtningen ved 5 damanlegg langs Grønhovdselva i Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat. Søknaden signaliserte da også behov for midler, men dette ble etter dialog mellom tiltakshaver og forvaltning utsatt og anbefalt behandlet i egen søknad når det var satt opp et budsjett knyttet til ferdigstilling av skilt ved damanleggene som berørte verneområdet. Tiltaket ved demningene i Grønhovdselva inngår i et større prosjekt knyttet til informasjon om kulturminner knyttet til damanlegg og brøtning langs elvene som renner ut i hovedvassdraget, og som er støttet økonomisk av Sigdal kommune og Viken Fylkeskommune.

Sigdal Museums Venner med Historielag søker nå om kr. 16 000,- fra Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat for som bidrag i arbeidet med layout, trykk og oppsetting/ferdigstilling av hovedskilt ved Maribråtan og 5 mindre skilt ved demningene ved Haslitjenn, Skodøltjenn, Grunntjenn, Vindol og skådammen mellom Hasli og Skodøl.

Vurdering

Miljødirektoratet viser i strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder til at ansvaret for oppfølging og ivaretagelse av kulturminner ligger hos kulturminnemyndighetene, og at det er egne poster på statsbudsjettet for forvaltning av kulturminner. Tiltaksmidler fra Miljødirektoratet prioriteres vanligvis ikke til dette formålet, og vi ser det ikke hensiktsmessig å søke om midler til denne type tiltak.

Kulturminner er ikke en del av verneformålet i Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat, men Forvaltningsplan for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat viser til at det skal legges opp til en forvaltning der kulturhistorien kan formidles gjennom synliggjøring og vedlikehold av kulturminner der det er behov og interesse for dette. Verneområdet har mange kulturhistoriske verdier som har stor betydning både i arbeidet med forvaltning og skjøtsel av verneverdiene og i forbindelse med informasjon og formidling. Forvaltningsmyndigheten erkjente tidlig behovet for å kunne dokumentere omfanget av kulturminner og kulturhistorie som et grunnlag for den videre forvaltningen av verneområdet. Kulturminneprosjektet ble igangsatt i 2010, og gikk parallelt med og som et supplement til arbeidet med forvaltningsplan for verneområdet.

Forvaltningsstyret har med bakgrunn i dette vært positive til tiltak som synliggjør historien i verneområdet. Styret har diskutert muligheter til å bidra økonomisk i forbindelse med slike prosjekter, og har konkludert med at vi kan bruke av restmidler vi har stående lokalt som delfinansiering til samarbeidsprosjekter som er godt forankret med kulturminnemyndighetene når det gjelder innhold, tekst og layout. For tiltak som berører verneområdet stiller vi vilkår om at skiltutforming og innhold er godkjent både av kulturminnemyndigheten og forvaltningsmyndigheten.

Når det gjelder søknad om midler til skilting av kulturminner langs Grønhovdselva har vi hatt god dialog med tiltakshaver og samarbeidspartnere på kommunalt- og fylkeskommunalt nivå, og søknaden anbefales innvilget.

Forslag til vedtak

Søknad fra Sigdal Museums Venner med Historielag om kr. 16 000,- til ferdigstilling og oppsetting av skilt med informasjon om damanlegg og brøtning langs Grønhovdselva innvilges.

Midlene utbetales etter anmodning fra Sigdal Museums Venner med Historielag. Utbetalingsanmodning med henvisning til vedtak merkes med **res.nr. 51411 og Trillemarka-Rollagsfjell NR** og sendes **Rollag kommune, Fakturasenteret, Sentrum 16, 3630 Rødberg**, eller på epost til faktura@nore-og-uvdal.kommune.no

Vedtak

Søknad fra Sigdal Museums Venner med Historielag om kr. 16 000,- til ferdigstilling og oppsetting av skilt med informasjon om damanlegg og brøtning langs Grønhovdselva innvilges.

*Midlene utbetales etter anmodning fra Sigdal Museums Venner med Historielag. Utbetalingsanmodning med henvisning til vedtak merkes med **res.nr. 51411 og Trillemarka-Rollagsfjell NR** og sendes **Rollag kommune, Fakturasenteret, Sentrum 16, 3630 Rødberg**, eller på epost til faktura@nore-og-uvdal.kommune.no*

**Forvaltningsstyret for
Trillemarka-Rollagsfjell
naturreservat**

Sak 11/2022 Søknad om tillatelse til rydding av vegetasjon ved damanlegg, Sigdal Museums Venner med Historielag

Bakgrunn

Sigdal Museums Venner med Historielag søker, med henvisning til befaring med Forvaltningsstyret 20.09.2022, om tillatelse til rydding av vegetasjon inntil demningen ved Grunntjenn og ved Skådammen mellom Haslitjenn og Skodøltjenn. Hensikten med tiltaket er å unngå at demningene blir skadet av vegetasjon som gror på og inntil. Ved skådammen er også hensikten å gjøre den mer synlig. Tiltaket omfatter også fjerning av krattvegetasjon langs vegskulder som hindrer utsikt til skådammen fra vegen. Vegetasjon som ønskes fjernet har kommet opp etter at området ble vernet.

Grunntjenn dammen

Grunntjenn dammen

Skådammen

Lovgrunnlaget

Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat ble vernet ved kongelig resolusjon 05.12.2008. Formålet med vernet er å ivareta et stort og sammenhengende naturskogområde med naturlig plante- og dyreliv og naturlige prosesser i skog. Verneforskrift for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat § 3 punkt 1 sier at vegetasjon, herunder døde busker og trær, er fredet mot all skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet.

De spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften åpner i § 5 punkt 10 for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til istandsetting og vedlikehold av kulturminner etter søknad.

Prinsippene i naturmangfoldloven (NML) §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskrifter. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12)

Vurdering

Kulturminner er ikke en del av verneformålet i Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat, men Forvaltningsplan for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat viser til at det skal legges opp til en forvaltning der kulturhistorien kan formidles gjennom synliggjøring og vedlikehold av kulturminner der det er behov og interesse for dette.

Forvaltningsplanen utdyper at som vedlikehold forstås også rydding av vegetasjon i og inntil kulturminner slik at disse ikke skades av røtter som gror inn i kulturminner eller trær som kan falle over kulturminner. Også synliggjøring av kulturminner anses som legitim grunn til å søke om rydding av vegetasjon.

Vedlikehold og rydding av vegetasjon i tilknytning til kulturminner er søknadspliktig etter verneforskriften. Tiltaket er del av et pågående prosjekt knyttet til informasjon synliggjøring av damanlegg og brøtning langs elvene som renner ut i hovedvassdraget i Sigdal, og som er støttet økonomisk av Sigdal kommune og Viken Fylkeskommune. Forvaltningsmyndigheten har gjennom tidligere kontakt og søknader knyttet til informasjon og synliggjøring av kulturminnene langs Grønhovdselva hatt god dialog med tiltakshaver, og det ble gjennomført befaring med forvaltningsstyret tidligere i høst der vi så på mulighetene for vedlikehold av damanleggene.

Forvaltningsmyndigheten har lokal og faglig kunnskap om verneområdet, og dette sammen med tilgjengelig oversikt over registrerte artsforekomster og kartlagte naturtyper, gjør at vi ikke har funnet det nødvendig å

**Forvaltningsstyret for
Trillemarka-Rollagsfjell
naturreservat**

innhente flere opplysninger (NML § 8). Rydding av vegetasjon på og inntil de gamle damanleggene slik det er beskrevet i søknaden antas ikke å være av en slik karakter at det påvirker kjerneområder eller isolerte artsfunn (artsdatabanken) på en slik måte at det foreligger konflikt med verneverdiene (NML § 9). Søknader knyttet til vedlikehold av kulturminner vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle, og forvaltningsmyndigheten anser ikke at den samlede belastningen av denne type tiltak vil påvirke naturverdier og verneformål negativt (NML § 10).

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (NML § 12) anses ivaretatt ved at tiltaket utføres manuelt, uten terrenggående kjøretøy og ved at det settes vilkår om at felt vegetasjon skal bli liggende i reservatet. Prinsippet om at kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (NML § 11) er vurdert, men ikke funnet relevant i denne saken.

Omsøkte tiltak har som hensikt å fjerne vegetasjon som vokser på og inntil damanleggene og som har røtter som vokser inn i og som kan skade demningene. Fjerning av krattvegetasjon ved vegskulder for synliggjøring av skådammen og som ble vurdert under befaringen 20.09.2022 inngår i tiltaket. Tiltaket vurderes som nødvendig vedlikehold av viktige kulturminner i området og anses å være i tråd med verneforskriften og de retningslinjer som er gitt i forvaltningsplan for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat. Søknaden anbefales innvilget.

Forslag til vedtak

Søknad om tillatelse til rydding av vegetasjon ved Grunntjennedammen og skådammen mellom Haslitjenn og Skodøltjenn innvilges. Tillatelsen er gitt med hjemmel i verneforskrift for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat, § 5 punkt 10.

Vilkår:

- Tillatelsen omfatter fjerning av vegetasjon som vokser på eller tett inntil damanleggene, samt fjerning av krattvegetasjon ved vegskulder for synliggjøring av skådammen fra veggen.
- Rydding skal gjøres manuelt og så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Vegetasjon som kappes skal bli liggende i naturreservatet.
- Tillatelsen forutsetter at det er innhentet tillatelse fra berørte grunneiere.

Forvaltningsstyret har vurdert søknaden etter verneforskriften. Det forutsettes at tiltaket er avklart med grunneier og at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig.

Vedtak

Søknad om tillatelse til rydding av vegetasjon ved Grunntjennedammen og skådammen mellom Haslitjenn og Skodøltjenn innvilges. Tillatelsen er gitt med hjemmel i verneforskrift for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat, § 5 punkt 10.

Vilkår:

- *Tillatelsen omfatter fjerning av vegetasjon som vokser på eller tett inntil damanleggene, samt fjerning av krattvegetasjon ved vegskulder for synliggjøring av skådammen fra veggen.*
- *Rydding skal gjøres manuelt og så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.*
- *Vegetasjon som kappes skal bli liggende i naturreservatet.*
- *Tillatelsen forutsetter at det er innhentet tillatelse fra berørte grunneiere.*

Forvaltningsstyret har vurdert søknaden etter verneforskriften. Det forutsettes at tiltaket er avklart med grunneier og at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig.